

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 108. Vnde sit inquisitori in suis sumptibus, & in ministrorum salarijs prouidendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

QV AESTIO CVI.

An Episcopus exigere possit expensas ab inquisitis, &c.

Entesimafexta quaestio est. Vtrum Episcopus possit exigere sicut Inquisitor expensas, ab his, contra quos procedit, & in expensis, quas fecit eos sententialiter condemnare?

Respondemus quod non: ut patet in extrauag. allegata. Ex eo. §. nerum. domini Benedicti xi. ubi sic dicitur: Verum, quia non nulli dicecesani partem partis prouentuum de haereticorum bonis inquisitionis officio deputata propter expensas: quas dum inquirunt in saepedicto negotio faciunt, à uobis exigere moluntur: hoc tanquam iuri absonum (cum ordinarij sint, ideoque officium tale quod eis incumbit, proprijs eos oportet explere stipendijs) fieri penitus prohibemus.

COMMENT. CV.

Quod docet hoc loco Emericus, accipiendum est iuxta notata per doctores in cap. cum ab omni, extra de vita & honest. cler. ubi Panormit. nu. 12. & 13. rem hanc distinguit & explicat vers. Et circa istam glossam. Et summa est Ordinarius regulariter non debet perere expensas, quas facit dum inquit in reos, quoniam propterea capit redditus beneficij, ut eius onera sustineat. adde Ancharanum consi. 201. incipien. Præmittendum est. & quæ diximus supra in hac 3. parte, nu. 134. & iterum super quaest. 104.

QV AESTIO CVII.

An Episcopus exigere possit partem prouentuum de bonis applicationis officio.

Entesima septima quaestio est: Vtrum Episcopus possit exigere partem prouentuum, quæ de haereticorum bonis Inquisitionis officio deputantur?

Respondemus quod non; iuxta allegata indulta prædicti D. Benedicti xi. à quo dicitur sic: Verum, quia non nulli dicecesani partem partis prouentuum de haereticorum bonis inquisitionis officio deputata propter expensas, quas dum inquirunt in saepedicto negotio faciunt, à uobis exigere moluntur: hoc tanquam iuri absonum (cum ordinarij sint, ideoque officium tale, quod eis incumbit, proprijs eos oportet explere stipendijs) fieri penitus prohibentur.

COMMENT. CLVI.

Ex illis, quæ traduntur à nobis paulo post cum agitur de bonis confiscatis haereticorum lucem accipiunt quæ in hac quaestione breuiter recensentur. Et

A ideo Episcopi non debent habere aliquam partem de bonis applicatis officio inquisitionis. quia ordinarij sunt, & proprijs expensis explere eos oportet; quod eorum incumbit officio: propterea enim capiunt redditus & fructus ipsius Episcopatus, ut onera sustineant in gubernandis populis sibi commissis, & praesertim in extirpanda haeretica prauitate, & coercendis haereticis.

QV AESTIO CVIII.

Vnde sit Inquisitori in suis sumptibus & in ministrorum salarijs prouidendum.

SUMMARIUM.

1. Quaestio de sumptibus Inquisitori prouidendis saepius agitata.
2. Inquisitoribus ab Episcopo prouidendum esse, sicut plurimorum sententiam.
3. Alij in dominos temporales hoc onus rejiciunt.
4. Quibusdam uidentur condemnaciones, quæ sunt, illorum vsibus deputandas.

Entesima octaua quaestio est: Vtrum de haereticorum bonis, uel unde debeat Inquisitori in suis sumptibus & in notariorum, & aliorum ministrum officij Inquisitionis salarijs prouideri?

1. Respondemus, quod hæc quaestio est diuersis temporibus coram diuersis summis Pontificibus agitata, & præsertim coram felicis recordationis Urbano v. Gregorio xj. & in consistorio etiã fuit causa diuersis dominis Cardinalibus commissa, & nunquam determinata, nec puto determinanda, quia est de materia pluribus odiola, sed fidei, & Ecclesie fructuosa.

2. Huius quaestions uariæ fuerunt & sunt inter dominos opiniones. Quibusdam & non male ut putatur uidetur, quod Episcopi debeant Inquisitoribus pro tali exequendo officio prouidere: & horum ratio est; quia Episcoporum est fidei plantare, & prauitatem haeticam de suis dicecesibus extirpare, ut patet in cap. Excommunicamus, i. s. adijcimus. extra de haeret. & hoc suis, immo Ecclesie sumptibus, & expensis, ut patet in extrauag. domini Benedicti xi. §. verum. supra frequentius alle. quia ordinarij sunt, Inquisitores autem sunt ad eorū assumpti adiutorium, & ad supplendum negligentiam ipsorum: quare uidentur, quod de sumptibus pro officio exequendo, & eorum ecclesie fiat, & eorum populo ab erroribus reducendo, & in fide confirmando, debeant Inquisitoribus prouidere. Et huius ueritatis fuit dominus Urbanus v. & Clemens iij. in consultationibus ad Inquisitores, antequam esset Papa, qui dicebatur Guido Fulcodius. Huius sententia sunt pro maiori parte omnes domini in uoce, sed nullus exequitur in re: & omnes fere dicunt, quod sic fiendum est; sed uix est, qui dicat, fiat.

3. Quibusdam uidentur, quod domini temporales teneantur Inquisitoribus prouidere, & horum ratio est, quia domini temporales habent haereticorum laicorum condemnatorij per Inquisitores, bonorum

porum confiscationes; quare si habent commoda, habeant & onera.

Et hac fortassis de causa, in quibusdam mundi partibus domini temporales dabant Inquisitoribus stipendia, quia habebant condemnationum bona; modo autem praunitate haeretica quam plurimum extirpata in tantum, ut raro sint haeretici, pertinaces, & rarius relapsi, & rarissime diuites, sed pauperes: ut potè Fraticelli, Beguini, seu Valdéses: domini temporales non habent ita frequenter, sicut olim, honorum confiscationes, & ideo nolunt prouidere Inquisitoribus, ut eorum sumptibus fiant inquisitiones.

A Quibusdam alijs uidetur; quòd prouideatur Inquisitoribus de condemnationibus per Episcopos & ipsos Inquisitores in officio faciendis: quòd licet sit iustum inducit tamen officio prauidicium: & ideo esset melius, si fieri posset, Inquisitoribus aliter prouidere.

A multis alijs modi tacti sunt, & fortassis meliores, & leuiores, sed ad obtinendum difficiliore, quare dimittantur: sed tantum dicatur, quòd male in tam salubri officio, & ecclesiae Dei tam necessario prouideatur.

COMMENT. CLVII.

Haec questio, quae nunc sequitur, valde est vtilis, atque ipsemet Emericus loquitur ecclesiae fructuosa; vix enim vlla est causa quantumuis fauorabilis & pia, quam magis fouere expedit, quam officium sacrosanctae Inquisitionis diuinitus institutum ubique terrarum conseruare, augere, fouere, & totis viribus defendere. testes sunt multae praecellentes Europae urbes, quarum magistratus & ecclesiae saeculares, nisi superioribus annis nascentes haereses protinus appressisset, et sacrum officium fouisset, multis fortassis nunc erroribus misere perbareretur.

Ergo euitandum est, ut quaeque res publicae fidei iudices foueat, ut quamprimum haereses oriuntur, in ipso initio opprimantur, & penitus extirpentur: quibus autem in pensis ali debeatur & Inquisitores & ministri saepe questum est, nondum autem penitus inuentum constitutum, & confirmatum. id autem est quod querit Emericus in toto hac quaestione, & multorum de hac res sententias proponit, de quibus singulis suo ordine agemus; reuocanda sunt tamen in memoriam quae de hoc articulo supra retulimus, super quaest. 104.

A Et Clemens iiii. in consultationibus ad Inquisitores, &c. qui dicebatur Guido Fulcodius. Huius autem Guidonis verba de hac proposita difficultate ex vetusto illo codice Vaticano ita habent: Hic quaeritur unde prouideri possit & debeat Inquisitoribus, & eorum notario, quem vtiq; adhiberi oportet ad acta scribenda, ex quo in terra inuenitur, extra de proba. quoniam contra fallam & dico q. à partibus nihil possunt recipere, hoc est ab his, contra quos inquirunt: nam inquisitiones debent fieri sine incommodo reorum, ut in auth. ut nulli iud. s. his in super iubemus. collat. 9. Debent ergo Episcopi prouidere, qui mandatum Apostolicum receperunt, & dent Inquisitoribus consilium & auxilium. verum quia praetorum tenaces sunt manus, & marsupia constipata, consule-

A rem, quòd ab illis quibus iniungitur poenitentia danda pecunia in aliquos usus pios, acciperetur ad istud, honeste tamen & sine scandalo laicorum. haftenus ille.

Et sane haec sententia, quòd Inquisitoribus debeant Episcopi prouidere, verissima mihi videtur ob rationes hoc loco ab Emerico & Guidone allatas, crederemq; grauissime errare Episcopos, qui necessaria subsidia Inquisitoribus denegaret, in omnibus illis locis, in quibus non habent salaria constituta.

B Quibusdam uidetur, quòd domini temporales teneantur, &c. Quibus olim ita visum fuerit, nondum percepi: sed hoc videtur etiam approbasse Auctor Repertorij Inquisitorum, qui verbo, salariorum toram hanc quaestionem transcripsit.

Haec vero sententia quòd à dominis temporalibus ali debeant Inquisitores, verissima quoque est, etiamsi nulla bona confiscata habuerint: nulla enim causa est, quam magis conueniat principibus fouere, quam hanc, cum ex nulla causa magis regna conseruentur, quam ex defensione fidei, & religione benefundata & propagata, ut grauius ostendit Adrianus Papa VI. in rescripto illo aureo & praeleganti ad Federicum Saxoniae Ducem aduersus Lutherum, quod est impressum inter litteras Apostolicas pro officio inquisitionis in sine huius operis, contra vero facile ea regna dilabuntur & perit, quorum principes causam fidei non tuentur, ut multis ostendit Nicolaus primus in Epistola ad Michaelē Imperatorem; quae gratia breuitatis omitto: indicasse hic sit satis. Et copiose de hoc egimus lib. 2. de causis vnde haereses oriuntur, & de remedijs quibus extirpantur.

C Quibusdam alijs videtur quòd prouideatur Inquisitoribus de condemnationibus, &c. Et hoc non modo visum est, sed et iustum ut fieret ab Innocentio III. rescripto quodam incipiente: Cum per nostras, quod curauimus imprimendum in sine huius operis. hic tamen alendi modus, ut hic refert Emericus, inducere videtur prauidicium sacro inquisitionis officio. ceterum hoc prauidicium timendum non est cum tales condemnationes iustissime factae fuerint: nam boni non scandalizantur, mali autem et de bono opere scandalizantur, & obmurmurant.

D Quod licet si iustum inducit tamen officio prauidicium. Ita visum est imprimere ex solo codice manuscriptorum Sabellano, nam in Bononiensi & Barcinonensi impresso, & in Codice Cardinalis de Gambara ita legebatur: quod licet sit iustum, tamen inducit iudicium. quae lectio quamuis seruari posset, mutata tamen est: nam haec altera plenior est, & antiquae lectionis hic est sensus, hoc inducit iudicium, quod faciunt peruersi, dicentes faciles esse Inquisitores ad condemnationes faciendas, ut bona haereticorum habeant; & plane decentius esset, si fieri comode posset, aliter prouidere: sin minus, ut dixi, falsum iudicium iniquorum contemnendum est.

E A multis alijs modi tacti sunt. In Barcinonensi impresso ita; Multi alijs modi tacti sunt. In Sabellano ita. A multis etiam alijs modi sunt tacti. ex his veram lectionem reposuimus, nam ceteri deprauati erant.

Quales autem modi prouidendi Inquisitoribus illi fuerint, quos hic dicit Emericus fuisse tactos sine

Epif. opi Inquisitoribus prouideat: in necessarijs.

Num. 3.

Dominos temporales prouidere debere Inquisitoribus qui se scribit.

Num. 4.

Aut prouideatur Inquisitoribus de condemnationibus reorum.

Num. 4. Locus emendatus.

Num. 4.

Qualiter poterunt haberi redditus ut inquisitoribus prouideatur.

sue excogitatos, non explicat. ceterum nos hunc modum & facilem & opportunum proponendum putauimus, ut inquisitores habeant sufficientes redditus, ex quibus incumbencia officio suo onera & minera obire possint. modus autem talis est; in singulis ecclesijs eius cinitatis vel diocesis ubi constituti sunt inquisitores multa solent ecclesiastica beneficia, tum simplicia, tum personalē residentiā requirentia, ueluti canonicatus, & similia reperiri: ex his cum vacauerint, unum vel plura, quae magis idonea, & sufficientia indicabuntur, desumentur, & auctoritate Pontificia inquisitoribus pro tempore existentibus, seu sacro officio assignabuntur cum omnibus fructibus & redditibus, & minutulis etiam seu quotidianis distributionibus. ut hinc sacri officij onera subleuentur, & eius ministri alantur.

Possent quoque super beneficijs eisdem aut etiā super redditibus Episcopatus, eadem auctoritate constitui pensiones annua, qua similiter eidem officio, & eius officialibus deseruirent. equidem hic modus prouidendi inquisitoribus multum mihi probatur, nec uidetur admodum difficilis, si quis meliores nouerit, eos proferat.

DE CONFISCATIONE bonorum haereticorum.

QUESTIO CIX.

Bona haereticorum penitentium non relapsorum sintne confiscata, an confiscanda.

SUMMARIUM.

- 1 Haeretici penitentes post sententiam perdant bona nisi ex gratia illis redantur a dominis temporalibus.
- 2 Domini temporales per censuram ecclesiasticā cogi debent ad exequendum confiscationem.
- 3 Penitentibus ante sententiam & uita & bona relinquuntur.
- 4 Concordant his Archidiac. Ioann. Monachus, & Guido Fulcodius.

Enesima nona quaestio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor bona laicorum haereticorum, sed post penitentium, & non relapsorum, debeant eorum dominis condonare, seu ipso facto sint praedictis confiscata?

Respondemus; quod nec sunt condemnanda, nec sunt confiscata; nam tales postquam penitentes sunt, & relapsi non sunt, bona non perdunt. Tamen hic est diligenter considerandum, quod tales, uel penitent ante sententiam diffinitiuam, qua traduntur sit impenitentes haeretici curiae saeculari, uel post, si post, cum eo facto, quod haeretici impenitentes traduntur per sententiam, bona sunt ipso iure confiscata, iuxta, c. Vergentis. extra de haeretico. ideo si post conuertantur & peniteant, bona huiusmodi remanent apud dominos temporales, etiam si illi postmodum de misericordia ad penitentiam admittantur: nisi de gratia uelint

Penitentes post sententiam bona non recuperant, &c.

eis reddete. Et de his uidetur loqui c. Vergentis, ut dicit Archid. & Ioan. Monachus, in c. Accusatus. §. porro de haet. lib. 6. ubi dicitur sic: Vergentis. & infra.

2 In terris uero temporali nostrae iurisdictioni subiectis, bona haereticorum statuimus publicarij, & in alijs idē praecipimus fieri, per p̄tates & principes saeculares; quos ad id exequendum (si forte negligentes extiterint) per censuram ecclesiasticā appellatione remota compelli uolumus, & mandamus: nec ad eos bona eorum ulterius reuertantur, nisi eis ad cor reuertentibus, & abnegantibus haereticorum consortium, misereri aliquis uoluerit, ut temporalis saltem poena corripiat, quem spiritualis non corrigat disciplina, & cetera.

3 Si autem penitentem antequam per sententiam, ut impenitentes haeretici, tradantur brachio saeculari, sicut ex sola misericordia relinquunt eis uita, sic & bona: cum tales ad misericordiam abiurata haeresi admittantur, eorū bona non confiscantur.

4 Concordant omnibus his Archid. & Io. Monachus in c. Accusatus, in §. porro. de haeret. lib. 6. & praedictus dominus Guido Fulcodius q. ult. de illis 1 §. quas fecit ad inquisitores.

Et licet haec quaestio sit difficilis ad diffinendum: tamen quia directe non pertinet ad inquisitores, sed ad dominos temporales (quia per eos & non per inquisitores bona huiusmodi confiscantur) ideo breuiter terminetur.

COMMENT. CLVIII.

Uthanc quaestionem & sequentes, in quibus agitur de confiscatione bonorum in hoc crimine facilius percipiantur, obseruandum est, quod olim initio constituta delegata inquisitioni, sententia super confiscatione bonorum in terris Ecclesiae per iudicem ecclesiasticum ferebatur: in alijs uero terris, per principes saeculares id fiebat, ut apertissime indicat textus in c. Vergentis. de haereticis. in hac uerba: In terris uero temporali nostrae iurisdictioni subiectis bona haereticorum statuimus publicarij & in alijs idē praecipimus fieri, per Potestates, & Principes saeculares; quos ad id exequendum (si forte negligentes extiterint) per censuram ecclesiasticam appellatione remota compelli uolumus & mandamus haec ibi.

At labentibus annis indistincte cautū est, ut sententia declaratoria super confiscatione bonorū, ubi que feratur per iudicē ecclesiasticū, qui de crimine iudicat: insuper et confiscationis ipsius executio, seu bonorū occupatio fit per iudicē Ecclesiasticum, uidelicet, per Episcopum, aut inquisitorē; et iudex saecularis non intronmittit se, nisi quatenus per iudicē ecclesiasticū fuerit requisitus. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. et c. cū secundū leges. §. si. de haeret. lib. 6. ibi. Confiscationis tamen huiusmodi executio, uel bonorum ipsorum occupatio fieri non debet per principes, aut alios dominos temporales, antequā per Episcopum loci, uel alia personam ecclesiasticam, quae super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata. h. c. 25. nu. 2. de quo paulo post agetur copiosus Emericus